

ОБСЛУГОВУЮЧИЙ КООПЕРАТИВ – СКЛАДОВА ІНФРАСТРУКТУРИ АГРАРНОГО РИНКУ

Т.П.Шаповал, аспірант

Миколаївський державний аграрний університет

Висвітлено значення сільськогосподарського обслуговуючого кооперативу як елемента інфраструктури аграрного ринку. Здійснено аналіз розвитку сільськогосподарської обслуговуючої кооперації в регіоні.

Отражено значение сельскохозяйственного обслуживающего кооператива как элемента инфраструктуры аграрного рынка. Осуществлен анализ развития сельскохозяйственной обслуживающей кооперации в регионе.

Постановка проблеми. Метою ринкової трансформації АПК є формування конкурентоспроможного продовольчого сектора національної економіки, що забезпечуватиме належний життєвий рівень населення і продовольчу стабільність країни в цілому. Указ Президента України “Про заходи щодо забезпечення та функціонування аграрного ринку” від 06.06.2000 р. спрямовує державну аграрну політику на створення передумов для економічного зростання через розвиток інфраструктури ринку.

Аналіз останніх досліджень. Слід вказати, що проблемам розвитку та становлення кооперації на сучасному етапі присвячено праці П.Саблука, М.Маліка, В.Зіновчука, Ф.Горбоноса, В.Гончаренка, Л.Молдаван та ін. Ними сформульовано теоретичні засади і досліджено значний фактичний матеріал, проте питання необхідності розвитку сільськогосподарської обслуговуючої кооперації, як одного з елементів інфраструктури аграрного ринку, висвітлено не повністю.

Формулювання цілей статті. Метою даної статті стало визначення ролі сільськогосподарського обслуговуючого кооперативу у формуванні та функціонуванні інфраструктури аграрного ринку.

Виклад основного матеріалу. Дослідження показали, що більшість сільськогосподарських підприємств на даному етапі не мають коштів для капіталовкладень, а більшість зовнішніх ресур-

сів, які надаються у формі кредиту або лізингу, отримують приватні обслуговуючі організації. Ці організації, не маючи конкурентів на місцевому рівні, встановлюють ціни на свої послуги, які не дозволяють виробникові отримати прибуток і на оплату послуг витрачається у середньому 18-25% зібраного врожаю. Власники приватних підсобних господарств, чії земельні володіння й обсяг у виробництві сільськогосподарської продукції постійно зростає, не можуть придбати власну сільськогосподарську техніку, усе менше й менше покладаються на кооперативні сільськогосподарські підприємства, що можуть надати їм таку техніку у використанні.

Пошуки матеріально-технічних ресурсів, запчастин і механізаторських послуг займають у сільськогосподарських виробників і керівників сільськогосподарських підприємств багато часу, відволікаючи їх від виконання основної функції — виробництва сільськогосподарської продукції. Більш того, найчастіше пошуки не дають позитивного результату, а тому багато площ залишаються не засіяними.

Виробники сільськогосподарської продукції обмежені в доступі до складської і переробної інфраструктур, а також до потенційного ринку збуту, що гарантував би їм максимальну частку прибутку від господарської діяльності.

Все це переконує сьогодні виробників і фахівців в необхідності створення кооперативів для вирішення проблем, про які говорилося вище. У Херсонській області зареєстровано 45 обслуговуючих кооперативів, 32 з них діють у сільській місцевості, із загальної кількості обслуговуючих кооперативів: переробних — 2, заготівельно-збутових — 7, сервісних — 3, багатофункціональних — 33. Вони надають щорічно послуги на суму 4806,8 тис. грн. Кращий досвід у цьому напрямку напрацьовано у Голопристанському, Каховському, Скадовському районах.

Прикладом успішно функціонуючого багатопрофільного сільськогосподарського сервісного формування є кооператив “Південний Союз” Голопристанського району Херсонської області, створений шляхом об’єднання 6-ти фермерських господарств із

приблизно рівними економічними показниками, земельними ділянками та репутацією. Кожне господарство мало майже 500 га сільськогосподарських угідь. Цей кооператив надає такі послуги: забезпечення матеріально-технічними ресурсами; пошук ефективніших каналів збуту вирощеної продукції; маркетинг, інформаційне забезпечення; навчання тощо. Обсяг наданих кооперативом послуг складає 3521 тис. грн.

Завдяки належній організації діяльності нині до складу вказаного кооперативу входить вже 14 фермерських господарств. Кооператив “Південний Союз” активно працює у напрямку розширення ринків збуту зернових, овочів, соняшнику, реалізує сільськогосподарську продукцію в межах держави, а також за кордон.

Заслуговує на увагу, на нашу думку, сформований в 2004 році сільськогосподарський обслуговуючий кооператив “Овочі Херсонщини” у Каховському районі. До складу даного кооперативу входять 17 підприємств із загальною площею 3200 га, із яких 800 гектарів — під інтенсивним овочівництвом. Основний напрямок діяльності кооперативу — переробка і реалізація сільгосппродукції.

З метою об’єднання господарств-односібників та створення додаткових робочих місць з березня поточного року створено на базі Шевченківської сільської ради Скадовського району виробничо-збутовий неприбутковий кооператив “Агросервіс Скадовщини”. Кооператив на сьогодні має достатню матеріально-технічну базу, а це й майстерня, складські приміщення, 51 одиниця сільгосптехніки. Діяльність кооперативу спрямована на виробництво і реалізацію сільгосппродукції та надання технічних послуг.

Дослідженням встановлено, що причиною низького рівня розвитку сільськогосподарської обслуговуючої кооперації в окремих регіонах України є відсутність чи недостатня укомплектованість відповідних структурних підрозділів у більшості головних та районних управлінь агропромислового розвитку, на які б покладалась функція забезпечення розвитку аграрного ринку

та його інфраструктури, але найсуттєвіша причина цього — помилкове розуміння суті сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів, недостатня поінформованість населення про їх значення для забезпечення ефективності сільськогосподарського виробництва. Ототожнення колективних сільськогосподарських підприємств з обслуговуючими кооперативами призвело до того, що в Україні набули масового поширення так звані псевдокооперативні комерційні структури, значна кількість яких не відповідають чинному законодавству та основним принципам кооперації, що дискредитує саму ідею кооперації як форми взаємодопомоги людей, породжує їх зневіру у політику аграрних реформ і суттєво стримує розвиток реальних кооперативних процесів у сільському господарстві.

Висновки. Забезпечення формування та функціонування інфраструктури аграрного ринку, створення належних умов збуту сільськогосподарської продукції, просування її на внутрішні і зовнішні ринки, формування реальних цін на цю продукцію значною мірою сприятиме вирішенню економічних та соціальних проблем селян.

ЛІТЕРАТУРА

1. Муковіз В.С. Становлення обслуговуючої кооперації на Херсонщині // Економіка АПК. – 2003. – №8. – С.43-45.
2. Формування та функціонування ринку агропромислової продукції: Практичний посібник /за ред. П.Т.Саблука.-К.: ІАЕ, 2000.-555с.